

LBRIS

We know
books

SILVIU GUGA

**Incredibile
iubiri**

roman

LIMES
2024

Capitolul XI

La parastasul Zenoviei..... 174

Capitolul XII

Ca într-un roman 192

Epilog, de fapt, continuarea prologului..... 207

Mulțumiri

Romanul *Incredibile iubiri* a fost scris între anii 2009 - 2012 și a apărut, fragmentar, în revistele „Algoritm literar”, „Caiete silvane”, „Cenaclul de la Păltiniș”, „Discobolul”, „Euphorion”, „Familia”, „Hyperion”, „Orizont”, „Rotonda valahă”, „Zenit 22”. Nu a fost publicat în volum deoarece autorul (cunoscut prin romanul *Băiatul din două lumi* și prin volumul de eseuri *Gubernat de memorie*) nu a vrut să plătească la nicio editură pentru tipărirea lui. Abia acum, după 12 ani de când a fost scris, romanul a avut șansa de a i se sponsoriza apariția.

Sponsorii – care au apreciat scrierea ca fiind un deosebit roman de dragoste și, totodată, un roman istoric – vor să rămână anonimi și îi menționăm doar cu inițialele R. și G. B. Acești binefăcători sunt exemple demne de urmat.

Pentru mărinimia gestului lor filantropic și pentru aprecieri, autorul își exprimă toată gratitudinea sa. Li se aduc mii de mulțumiri nu doar din partea autorului, ci și a editurii și suntem siguri că și cititorii le vor fi recunoscători.

Prolog prelungit

Iată-mă cu o nouă carte fără să am pic de imaginație, am avut însă norocul să primesc niște manuscrise (scrisori și însemnări) care ar face scriitor pe oricine, dacă ar avea răbdare doar să le copieze. Eu, cu *alură* de scriitor, am încercat să le *prelucrez* eliminând formule de adresare, unele paranteze, să zic așa, care nu prea aveau legătură cu subiectul *central*, unele repetări pe care le credeam involuntare și adaptând unele cuvinte și expresii la limbajul actual. Am combinat și aranjat aceste manuscrise ca să fac un demers epic ușor de urmărit; asta fiind operația cea mai... specializată, de scriitor „profesionist“. Mă întreb însă dacă nu cumva am greșit cu *intervențiile* mele în manuscrisele originale, dar, *exersând* și la prima carte metoda compilării unor texte și a relatării despre *cum am ajuns la ele*, am crezut că fac bine dacă reușesc să mai scriu *ceva și de la mine*. În prima carte însă am scris și despre întâmplări pe care eu însumi le-am trăit sau le-am visat și eram, deci, „în cunoștință de cauză“. Acum *contribuția* mea e minimă și se reduce la eliminarea unor cuvinte și la *adăugarea* altora. Am spus **cuvinte** sau, mă rog, expresii, sintagme, și nu **fapte**, pentru că faptele-s cele relatate în scrisori și eu nu le-am denaturat.

Să nu credeți însă că eu am reușit să *dau* valoare literară unor scrieri cu valoare documentară. Nici vorbă. *Textul cărții* este cel al scrisorilor. Și iar mă întreb

URDIS | Valeriu
dacă n-am să fiu acuzat că *mă dau drept* autor doar prin faptul că adun între două coperti ce au scris alții, făcând doar unele cosmetizări și acestea poate cu un „rimel” nepotrivit. Dar vă mărturisesc că, dacă găseam o singură semnătură pe una dintre scrisorile care compun *materia* acestei cărți, nu mai schimbam un cuvânt și atunci eu eram un simplu *îngrijitor de ediție*. N-am aflat cine e autoarea – căci despre o femeie e vorba – celor zece scrisori și ale celor șapte foi, un fel de ciorne, cu însemnări legate de conținutul scrisorilor. Posesorii acestor manuscrise nu aveau nici un indiciu sigur. În cuprinsul cărții, desigur că nu vreau să las să se înțeleagă acest lucru pentru că și persoanelor anonime le *dau nume* ca să le fac *personaje*. Așa am ajuns să *semnez* această carte care, totuși, prea puțin îmi *aparține*.

Cele zece scrisori au fost scrise, cred, în 1922, iar însemnările, deși nedatate, cred că sunt din aceeași perioadă, cu excepția ultimei care a fost scrisă, bănuiesc, după câțiva ani.

N-are importanță – consider eu – datarea lor și nici faptul că, probabil, n-au fost toate expediate. Ce cred că l-ar putea interesa pe cititor e datarea întâmplărilor la care se referă scrisorile și însemnările. Ei bine, întâmplările ce o privesc pe autoarea manuscriselor se petrec în jurul anului 1920, iar cele legate de bunica ei bănuiesc că se desfășoară între 1880 și 1900. M-am folosit de această presupunere a mea și mi-am permis să *plasez acțiunea*, chiar dacă nu în mod *explicit*, în aceste perioade. Locul *acțiunii* nu e nici el mai bine *enunțat*, dar cu siguranță e într-un sat transilvănean situat nu departe de un râu și de castelul Martinuzzi. Dar cred că toate cele legate de timp și spațiu nu au chiar

atât de mare însemnătate. Sentimentele, stările și faptele, trăite ca atare, sunt mai presus de *localizarea și datarea* lor. Și acum, venind vorba despre sentimente, trebuie să mărturisesc că am dat importanță părții *narative* din scrisori, dar uneori liricul *fisurează* narațiunea, ba chiar se ajunge la un *proces de anihilare* mutuală pe care eu m-am străduit *să-l stopez*. Probabil, într-o viitoare *carte*, am să *exploatez* mai mult relația dintre expeditor și destinatarul acestor scrisori. „Expeditorul” este o tânără care abia împlinise 20 de ani și care se îndrăgostește violent de cel căruia îi scrie, iar scrisorile ei *înregistrează* cu acuitate trăiri și angoase nelămurite pe care le *ordonează* în stive de emoții din care se desprinde o veritabilă succesiune de *poeme* de dragoste. N-am putut să nu fiu atent la asemenea *fapte de scriitură*, dar eu m-am bazat pe narațiune și am *dirijat* epicul să se coaguleze într-un fel de jurnal al stărilor pe care le trăiește o îndrăgostită ce povestește și despre alte iubiri, nu numai despre iubirea ei.

Am prezentat *sincer* și direct *tehnica* scrierii acestei cărți, dar se cuvine, să spun cum am ajuns, pentru scurt timp, în posesia *materiei* ei, a scrisorilor și însemnărilor anonime. E o adevărată *poveste* pe care acest **prolog** trebuie s-o cuprindă chiar dacă se mai prelungește puțin.

*

Îeșisem într-o zi în oraș să-mi rezolv o serie de treburi și, așa cum fac adesea, am început nu cu cea mai importantă, ci cu cea mai plăcută: m-am dus într-o vizită la un bun prieten pe care nu-l mai văzusem de câțiva

vreame și care era abonat la tot soiul de reviste. Stăteam la el și câte două-trei ore, beam o cafea bună, făcută de superba lui soție, și răsfoiam revistele aranjate cronologic, număr cu număr, pe două rafturi, anume făcute pentru ele. Înainte de a intra la el, îmi făceam reproșuri că la ultima mea vizită îi lăsasem împrăștiate revistele și, din respect pentru spiritul său de ordine, trebuia să-mi cer scuze.

El mă întâmpină cu „Lume nouă, lume nouă”, prefăcându-se uimit că mă vede. Genul ăsta de spectacol îl cunoșteam și știam că Matei recurge la el când are „spectatori”. Într-adevăr avea în vizită o familie din Deva, doamna Constantina („ce nume frumos” am exclamat eu) și domnul Gicu („ca nuca-n perete”, am spus în gând), nașii lui, așa mi i-a prezentat, corectat prompt de nevastă-sa că nu sunt numai ai lui, ci și ai ei și l-au botezat și pe băiatului lor. Continuând să fie în „rol”, Matei recunoaște cu prefăcută spășire că „și de data aceasta, ca totdeauna”, soția lui are dreptate și pe mine mă recomandă „cel mai citit scriitor din casă”, că mă citește și el și nevastă-sa, spre deosebire de alți autori care nu sunt citați decât fie de el, fie de soție. Mă invită să iau loc la masă că tocmai se pusese un tacâm în plus. „Spectacolul” a fost amuzant și Matei s-a întrecut pe sine. Când eu am încercat să schițez un fel de scuză, a venit rapid precizarea că eu nu sunt în plus, ci doar tacâmul și scaunul de la masă pe care pot să nu le folosesc. Eu am intrat în jocul lui și i-am dat replica, de care toată luna a râs, că am să mă folosesc de tot ce a fost în plus, dar regret lipsa unui pahar și că probabil el l-a ascuns. Mi s-a adus și un pahar în care Matei n-a pus decât câteva picături spunând că, dacă mă învăț cu țui-

ca, lui nu-i mai rămâne nimic, că nașii i-au adus-o. A intervenit iar nevastă-sa care a mărturisit că și-a dat seama de multă vreme că soțul ei e un egoist, dar nu credea că ajunge în asemenea hal. A luat sticla și mi-a umplut paharul spre *disperarea*, bine simulată, a prietenului meu. Și mie îmi ieșea jocul pentru că nașii râdeau cu poftă la fiecare replică a mea. Uitasem că, de fapt, am venit să citesc ceva de prin revistele lui Matei. M-am lăsat servit și cu ciorbă țărănească, cu toate că niciodată n-am luat prânzul atât de devreme. Am făcut glume și pe acest subiect: „N-am mai prânzit niciodată la ora 12, dar bine că știu când se ia masa aici că voi veni mereu în vizită la ora asta”.

Nu mai rețin de ce s-a renunțat la atmosfera aceea amuzantă în care descoperisem că mă simt foarte bine, dar am auzit-o pe nașă întrebând:

– Și în scris sunteți la fel de haios?

Eu, care mă gândeam ce să mai spun ca să mă mențin în formă cu glumele, n-am înțeles prea bine și mă gândeam s-o întreb, dacă vrea cumva să corespundă. Mi-am dat seama că soțul ei are simțul umorului, dar nici nu doream să risc. Mi-a sărit în ajutor Matei care a devenit subit serios.

– Nu scrie proză umoristică, dimpotrivă, a scris un roman de-a dreptul tragic.

Nu apuc să spun „Tragic de prost” că Matei se lansează pe post de critic literar și le explică nașilor ce roman grozav am realizat și cum trebuie citit. Am intervenit de câteva ori cu „Nici chiar așa!”, dar n-am reușit să-l împiedic să-și etaleze teoretizările despre romanul meu, așa că am devenit tăcut și indispus mai ales că mă căzneau să-mi termin ce aveam în farfurie

și mă muștră că am rămas la masă, iar răsfoirea revistelor era compromisă.

– Acum lucrează la un memorial de călătorie, dar nu mi-a arătat decât vreo zece pagini. Își informează nașii Matei, reproșându-mi indirect „zgârcenia” cu care îi arăt ce scriu.

– Și unde ați călătorit? mă întreabă iar doamna.

– A călătorit prin toată Europa, a văzut tot ce era de văzut pe bătrânul continent, răspunde din nou în locul meu Matei.

– Nu exagera, Matei, că n-am văzut tot! Vreau eu să clarific lucrurile și să spun că mai am multe de văzut. Prietenul meu intră într-o adevărată criză logoreică. „Am văzut câte ceva prin Europa asta, dar vreau să scriu despre Praga”, am apucat să spun.

– „Jurnal praghez” se intitulează cartea la care lucrează domnul scriitor, l-am auzit iar pe Matei și m-am inhibat.

N-aș fi vrut să discut despre ce vreau să scriu și nici să stârnesc curiozități feminine ca scriitor. Nu știu cum să schimb subiectul și să revin la discuția desținsă de dinainte. Am devenit un simplu ascultător al întrebărilor tot mai curioase ale doamnei Constantina, ba chiar și ale domnului Gicu și ale răspunsurilor lui Matei care se dovedea un „expert” al literaturii mele. Știa nu numai ce am scris, ci și ceea ce vreau să scriu și, trebuie să recunosc, avea intuiții. Mi-era și puțin necaz că m-am lăsat așa de repede *descifrat* de el. Prea multe discuții am avut împreună ca să nu-i fie ușor acum să înțeleagă ce gândesc. De fapt, nu prea aveam cu cine să vorbesc despre literatură și am apelat la el intuindu-i și eu calitățile de critic. Răspundea foarte bine la ceea ce

ar fi trebuit să răspund eu până în momentul în care Tina, așa i se adresa el nașei sale, i-a spus, făcând abstracție că eu eram alături:

– Dacă-i vorba de Praga, am să-i dau domnului scriitor niște scrisori vechi.

Desigur domnul scriitor eram eu și am făcut o mutră mirată. Matei nu mi-a mai sărit în ajutor și aștepta să-mi exprim curiozitatea.

– Da, da! Scrisori despre o țărancă de pe la noi ajunsă într-un fel misterios la Praga și care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții acolo.

– Scrisori vechi? De la Praga? N-am mai rezistat și-am început să-mi și exprim curiozitatea și am văzut cât de satisfăcută era doamna Constantina care n-a răspuns imediat, și-a privit – cu subînțeles parcă – finul, pe vorbărețul Matei, căruia acum i-a închis gura.

– Scrisorile nu sunt de la Praga, spune într-un târziu doamna făcându-mă și mai curios.

– Nu sunt de la Praga, ci despre țărâncă ajunsă la Praga, nu-i așa, Tina? întreabă Matei vrând să lămurească lucrurile, dar doamna tace și-și savurează plăcerea de a mă face curios.

– Despre Zenovia, spune zâmbind domnul Gicu, probabil ca să-i strice plăcerea soției sale.

La auzul acestui nume sar ca ars.

– Cum?! Aproape că am strigat.

– Zenovia sau Zenobia? a întrebat calm Matei, accentuând cele două silabe care au consoana diferită.

– Asta nu mă mai interesează, spun aproape revoltat că Matei intervenise din nou și amâna explicația nașilor.

– Măi! Zenobia e mama lui Ion, spune cu un ton ridicat Matei care mi-a simțit iritarea.

– Ce Ion? Care Ion? Lasă oamenii să ne dea explicații!

– Poftim! Scriitorul nu știe care Ion. De Liviu Rebreanu ai auzit? devine și mai certăreț Matei.

– Pe mine nu mă interesează Ion, nici al lui Rebreanu, nici altul. Înțelegi? Pe mine mă interesează faptul că numele acelei femei începe cu **z** de la zare, de la zid, de la Zenobia lui Gellu Naum, măi deșteptule, că de Gellu Naum n-ai auzit. Numele unei femei care începe cu **Z**.

Mi-am dat seama că toți se uitau la mine mirați, neînțelegând de ce am avut o asemenea ieșire. Într-adevăr, începusem să țip ca un apucat: „Numele începe cu **z**”.

Desigur că am încercat apoi să explic, mai mult mie decât lor, de ce am avut o asemenea stare. Dacă doamna Constantina a înțeles foarte repede și a râs grațios și ajutându-mă să-i fac să înțeleagă pe soțul ei și, mai alès, pe Matei, eu nici acum nu pot să-mi justific atitudinea mea. Atât de tare să mă fi surprins că numele acelei femei începe cu **z**? Totul e atât de simplu, o pură coincidență.

Înainte de a ieși în oraș, când eram deja în hol gata îmbrăcat și mă hotărâsem să trec mai întâi pe la Matei, îmi sună telefonul. Era o prietenă din Bistrița pe care n-o mai văzusem de multă vreme și care mă suna rar, numai când avea ceva important să-mi spună. De data aceasta a făcut o excepție, mi s-a părut că a vrut

doar să-mi audă glasul. „Aloo! Știi cine te sună?” Desigur că știam, vocea ei era inconfundabilă pentru mine și i-am spus asta ca un fel de compliment pe care nu l-a comentat și pentru care nici nu mi-a mulțumit. Se grăbea parcă să mă întrebe: „Ai în familie, sau printre rude, prieteni sau cunoștințe apropiate, pe cineva a cărui nume începe cu **Z**?” Luat prin surprindere am început să mă bâlbâi și îi repetam mereu întrebarea „Nume care începe cu litera **Z**?” Aștepta impacientată să-i răspund. „Da! Cu litera sau cu sunetul **z**, cum vrei să zici.” Până la urmă am recunoscut că nu-mi amintesc și eram curios de ce mă întreabă. Mi-a răspuns ceva la modul că dacă nu-mi amintesc nu e nimic important și eu i-am spus că nu-mi amintesc pentru că nu știu, cu siguranță, pe nimeni apropiat cu nume care să înceapă cu **Z**.

Și iață acum! O simpatică doamnă, cu un nume interesant, Constantina, pe care abia am cunoscut-o, îmi spune despre o Zenovie care a trăit la Praga, orașul în care am ajuns ca într-un vis și care îmi dă atâta bătaie de cap ca să scriu despre el. Explicația comportamentului prin care i-am stârnit și eu curiozitatea doamnei Constantina părea simplă. Am încercat să mi-l justific prin faptul că m-am simțit atras de acest nume, ca și cum ar fi al unei rude apropiate. Le-am și spus acolo la masă despre acest sentiment al meu spre amuzamentul lui Matei.

Când am spus că vreau să-i dau telefon Anei la Bistrița ca să-i spun că am aflat cine e persoana care începe cu **Z**, a râs încât și nevastă-sa i-a făcut observații. Am renunțat la telefon, dar, după ce doamna Constantina a precizat numele viitorului meu personaj (eram convins de atunci de asta), l-am pronunțat de mai

multe ori: Zenovia, Zenovia, Zenovia... Am observat, din schimbul de priviri dintre fin și nașă, că am părut ciudat și că de-acum mi se îngăduie totul, așa că m-am auto-invitat la familia nașilor lui Matei.

Drumul la Deva l-am făcut chiar în sâmbăta următoare, că nu mai era timp de așteptare, împreună cu Matei care mi-a spus că a vorbit cu nașii și vom fi bine primiți. Părea și el curios să vadă manuscrisele, dar el, mi-am dat seama târziu, era interesat mai mult de nașa lui. Ea i-a aranjat un drum inopinat domnului Gicu ca să ne aștepte singură și să joace rolul soției nemulțumite de plecările dese ale soțului în interes de serviciu. Aflu că și Ligia, nevasta prietenului meu, a trebuit să meargă la părinții ei că altfel ar fi venit și ea cu noi.

Mare *actriță* e doamna Constantina și prietenul meu, mare *actor*. Eu nu mi-am dat seama de *spectacol* decât mai târziu preocupat fiind de manuscrisele ce o prezentau pe Zenovia.

De voie de nevoie, am rămas în Deva, găzduiți de doamna Constantina, până a doua zi când m-am întors fără Matei. Subiectul unui alt roman poate să fie noaptea petrecută la Deva, preludiul unei cotituri radicale în viața prietenului meu și *preambulul* cărții de față.

De fapt, n-am gândit toate astea atunci. Scrisorile despre Zenovia m-au fascinat pur și simplu. Doamna Constantina așezase dosarul în care erau strânse scrisorile pe masa ovală din sufragerie unde am fost poftit să intru, Matei rămânând în bucătărie să-și ajute nașa să pregătească o gustare. El adusese ceva într-o plasă, eu venisem doar cu un buchet de garoafe pe care-l cumpărasem în ultimul moment în piața din Deva, unde am

ajuns după amiaza. Bine că-mi adusesem aminte că se cuvine să-i aduc doamnei flori pe care i le-am abandonat în brațe. Gestul meu, după toate aparențele, a bucurat-o, dar eu n-am avut răbdare să-i analizez încântarea; văzând dosarul am și pus mâna pe el pentru că eram convins că acolo era manuscrisul care mă atrăgea ca un magnet. Intrată, cu florile în brațe, doamna a început să râdă, parcă prevăzuse scena aceasta generată de curiozitatea excesivă a mea. A intrat și Matei cu sticla de whisky, a început să râdă și el. Parcă erau înțeleși, dar eu n-am mai avut treabă cu nimeni, m-am așezat la masă și am deschis imediat dosarul.

Am admirat mai întâi scrisul îngrijit cu litere caligrafice, așezate în rânduri ordonate pe foi mari, forma A4, pe care timpul le îngălbenise. Erau zece scrisori, a câte 3-4 pagini fiecare, majoritatea numerotate, și alte șapte foi separate, nici una numerotată, scrise ceva mai neîngrijit, dar cu aceeași cerneală albastră care nu părea decolorată de timp.

Lectura, zic eu, m-a acaparat cu totul. Am început să citesc, nu mă mai sinchiseam de gazdă și cu atât mai puțin de Matei care-mi turna mereu whisky în pahar și-mi pune cuburi de gheață. Ce am mâncat la masă, habar n-am. Despre ce au discutat nașa și finul ei, la fel, n-am idee, nu mă interesa. Eram foarte mulțumit și bucuros că mă lăsau în pace să citesc. Mă preocupa acuratețea cu care autoarea acelor scrisori și notițe își prezenta bunică, pe Zenovia, prezentându-se pe ea însăși. Era romanul unor incredibile iubiri, dar eu nu sesizam incredibila iubire care se petrecea sub ochii mei.

Îmi terminasem târziu lectura, dar și sticla de whisky. E drept, la băut mi-au dat o mână de ajutor și

doamna Constantina care nu mai era îmbrăcată în rochia aceea elegantă cu care ne întâmpinase, ci într-un capot de casă foarte decoltat. Prietenul meu Matei, cred, n-a citit decât câteva pagini, dar l-am auzit spunând: „interesant, interesant”; cât despre băut, el mai mult a tras chiulul ca de obicei, dar părea să se descurce foarte bine în bucătăria nașei lui. Obosit, era să adorm cu capul pe dosarul cu scrisorile. Doamna Constantina, văzându-mă moțâind, l-a rugat pe Matei să mă ia în dormitor că ea se va culca în camera alăturată unde era doar o canapea îngustă. Ne spune prefăcut amenințător că se va înclua în cameră ca să nu dăm peste ea și că dacă spargem ușa procedeză ca Zenovia. Matei mă privește mimând o sperietură zdravănă. „A citit deci toate scrisorile”, am gândit fără să mă amuz de glumele ei. M-am grăbit să trec în dormitor și, dacă nu era cu mine Matei, eram dispus să mă trântesc îmbrăcat în patul larg și îmbietor. Matei m-a ajutat să-mi dau jos hainele de și s-a așezat alături lângă mine. Cred c-am adormit imediat și-am dormit buștean câteva ceasuri bune. O sete ce-mi uscăse gâtul m-a trezit și somnul nu mi-a mai revenit decât în zori pentru că ideea de a face o carte din scrisorile de la doamna Constantina nu-mi dădea pace. În noaptea aceea, la Deva, am hotărât să încerc să mai fiu încă o dată *scriitor*. Cu decizia asta am adormit din nou până spre amiază când am plecat înapoi spre casă cu dosarul manuscriselor despre Zenovia și cu gândul mai mult la nepoata ei, la anonima autoare a lor. Pe ea am considerat-o la fel de importantă ca și pe Zenovia, bunica ei.

În noaptea aceea mi-am dat seama că, folosindu-mă de manuscrisele pe care mi le-a încredințat

doamna Constantina pentru două luni de zile (inițial mi-a spus o lună și a trebuit să-i explic că am nevoie de mai mult timp ca să le recitesc de câteva ori), într-un roman, există pericolul de a submina textul original pentru că simțeam nevoia de a mă deghiza eu însumi, printre rândurile cărții, sub diferite ipostaze. A fost greu să mă despart de acest gând, dar când am ajuns acasă aveam deja în minte *programul* scrierii. Titlul mi-a fost sugerat nu doar de autoarea scrisorilor, ci și de altă „descoperire” din acea noapte.

În ideea unei relatări cât mai succinte și mai facile, am rezumat toată *povestea* de la care s-a pornit scrierea acestei cărți în care, de fapt, așa cum am mai spus, nu fac altceva decât o *compilație*, în cazul cel mai fericit, și, cel mai adesea, o simplă transcriere a manuscriselor care au fost o vreme proprietatea doamnei Constantina.

CAPITOLUL I

O dimineață senină

Ai sosit la noi într-o dimineață senină pe la începutul lunii august. Vremea se răcorise puțin și, trezită dis-de-dimineață, așteptam să iau micul dejun și până atunci soarele să prindă mai multă putere ca să fac o plimbare până la râu. „E încă vară și poate mai pot să mă scald”, mi-am zis și imediat te-am văzut în fața porții. Păreai un om rătăcit, dar am gândit că tu ești omul care aduce înapoi toată căldura verii și am surâs. Bănuiam cine ești, că-mi spusese unchiul despre tine și știam că ai să ajungi în dimineața aceea, dar nu eram, totuși, pe de-a-ntregul sigură că, într-adevăr, tu ești domnul Toader. Aveai o față blândă, senină, ca dimineața de atunci, dar puțin palidă, părul puțin încărunțit pe la tâmpile. Ai ezitat câteva momente, apoi, urcând panta spre casă, te-ai apropiat grăbit de cerdac. Ezitarea ta se spulberase, parcă ai simțit o ușurare când m-ai văzut și nu ți-a mai fost teamă că trebuie să-ți controlezi mersul, gesturile, atitudinea, vorbele. Asta ai mărturisit-o mai târziu, când am vorbit mai multe despre noi. Mi-ai făcut cu mâna un semn, parcă eram două cunoștințe vechi care ne-am revăzut. M-am convins rapid că tu ești domnul Toader și

când ai urcat scările m-am dus să te întâmpin. Atunci m-am emoționat, am simțit ceva în piept și m-am prins de sâni. Tu, ajuns în pragul cerdacului, ai întors privirea spre grădină, ți s-a părut deopotriv de sălbatică și de cultivată. Ai vrut să te prefaci că nu observi emoția mea și gestul acela de adolescentă care a constatat că i-au crescut sâni. Nu-i găsesc scuză gestului meu de a mă ține de sâni, dar trebuie să-ți mărturisesc că atunci am simțit pentru prima oară că mă emoționez ca o femeie în fața unui bărbat plăcut. O emoție pe care n-am mai cunoscut-o și pe care intuiam bine că trebuie să mi-o ascund, dacă nu pot s-o înlătur.

– Eu sunt Augustin Toader, ai spus, ai vrut să-mi săruți mâna și ai rămas un moment aplecat nebănuind că eu mi-o retrag atât de repede, neobișnuită, de fapt, să mi se sărute mâna.

– Știu! Și dumneavoastră știți, de asemenea, cine sunt, ți-am rostit numele aproape impoliticos, dar și cu aerul unei fete fără artificialități și prejudecăți. Poate voiam să par o fată modernă, oricum nu m-aș fi gândit nici în ruptul capului că tu mă vedeai ca o prostituată, cu trăsături neformate, copilărești.

E adevărat, nu eram, desigur, suficient de feminină, pieptul era abia înmugurit, nu aveam sâni proeminenți ca acum și nici șoldurile atât de rotunjite, deși împlinisem 18 ani.

– Ce frumoasă grădină aveți! ai spus întorcând din nou capul spre grădina pe care și eu adevărat o admiram, dar atunci mi s-a părut că nu vrei să te uiți în ochii mei care erau, bănuiesc, foarte sclipitori. Ai vrut să faci abstracție de emoția care

LRDIS | We know
începuse să mă cuprindă tot mai mult stând în apropierea ta sau poate și tu încercai să-ți ascunzi emoția.

Ceva curios se petrecea cu mine și am avut totuși curajul să recunosc în gând că e, ceea ce toată lumea numește, „dragoste la prima vedere”. Tu, bineînțeles, mai experimentat, ai avut puterea să te detașezi de sentimente, să fii doar ceea ce trebuie, un străin venit în casa unor străini și care, la început, a dat peste o fată pe care a avut impresia că a cunoscut-o cândva. Eu, mai naivă, nu numai că n-am reușit să-mi păstrez imaginea cu care am vrut să te frapez, aceea a unei fete moderne și cu tupeu, dar am început să mă bâlbâi și mă uitam cu o găleşenie prostească la tine.

– Sigur că știu cine sunteți, domnișoară, acum mă bucur că vă cunosc, mă bucur că am ajuns, în această dimineață senină, în această casă cu această grădină superbă și am ajuns să întâlnesc aici o domnișoară atât de frumoasă.

„Această dimineață, această casă, această grădină”. Era mai bine dacă spuneai și „această domnișoară”, nu te-aș fi acuzat că ai retorica simplistă și lexicul sărac – nu puteam observa atunci asemenea lucruri – dar, cu siguranță, nu mai eram atât de emoționată.

Știam că trebuie să mulțumesc pentru complimente. Mi-era însă rușine pentru că nimeni nu-mi mai făcuse până atunci nici un compliment. Am vrut să spun ceva despre grădina noastră, dar mi-am dat seama imediat cât de penibilă sunt și n-am avut altceva mai bun de făcut decât să fug în casă și să strig: „Mamă, hai mamă, că a venit

domnul Toader!” Toată educația mea de la pension și toate lecțiile de politețe de la madame Touleque din Amboise păreau să nu-mi mai slujească la nimic. Și servitoarea noastră, Vetuța, s-ar fi descurcat mai bine.

Degeaba, ai susținut tu – după câteva luni când am reluat discuția despre dimineața aceea – că n-a fost chiar așa cum zic eu, că ți s-a părut normal să mă comport așa, că am reușit să-ți spus că nea Gheorghe a amenajat grădina, cu toate că el n-a studiat niciodată arta grădinăritului, dar grădina noastră e mai interesantă decât grădina Pensionului de Fete din Amboise. Nici nu știu dacă am ajuns să spun eu toate astea atunci sau tu ai combinat mai multe discuții pe care le-am avut ulterior.

Mama a fost salvarea mea. A apărut calmă – știu eu bine cum e mama în rarele ocazii când apare cineva străin în casa noastră – gravă și disimulând mirarea că te vede, deși a vorbit mai bine de o oră cu unchiul Aurel despre sosirea ta. Ți-a întins mâna și tu ai repetat gestul sărutării mâinii, exersat parcă înainte cu mine. Prudent ai prins-o mai tare de mână și te-ai aplecat mai puțin decât ai făcut-o cu mine pentru că mama ridicase mai mult brațul și buzele tale au poposit pe dosul palmei ei câteva clipe prelungi. Am urmărit toată scena de la distanță, eram mai mult ascunsă după usciorul ușii din camera de la intrare și parcă m-a cuprins un fel de gelozie și mi-am spus că niciodată n-o să te mai refuz să-mi săruți mâna, dar cred că gândul că tu n-ai să mai încerci cu mine niciodată un asemenea gest m-a făcut să plâng și am

fugit în camera mea, m-am închis cu cheia pe dinăuntru și am udat cu lacrimi fața scrobită a perinei de pe pat. Cine știe cât aș fi stat acolo dacă nu-mi venea ideea de a te săruta eu pe tine, nu pe mână, ci direct pe obraz și m-am înfiorat la gândul că îmi vei întoarce imediat sărutul pe gură. Spunându-mi „am să te sărut, am să te sărut, da, am să te sărut”, am deschis ușa și am ieșit din cameră. Tu erai deja în sufragerie, stăteai în picioare și priveai tabloul cu fructe de pe perete. Când am intrat, am fost surprinsă că mama te-a lăsat singur și tu, crezând că e mama, fără să-ți dezlipești privirea de pe tablou, ai spus:

– Doamnă, tabloul ăsta valorează cât întreaga casă!

– O, domnule Toader, mi-ar face plăcere să vă dau dreptate, am răspuns eu, imitând-o cât mai mult pe mama și cred că am reușit că nu ți-ai dat imediat seama cu cine vorbești.

– Dar să nu-l vindeți niciodată!, ai completat și când te-ai întors și m-ai văzut pe mine ai făcut o mutră atât de mirată încât mi-a venit să râd, dar continuând s-o imit pe mama am rămas sobră și țeapănă, nu mai voiam să fiu fetișcana de odinioară. Am făcut câțiva pași spre tine și ți-am întins mâna ca și cum atunci ne-am fi văzut prima dată și se cuvenea să facem cunoștință. Nu a fost un gest repetat pentru că nu mai semăna cu cel făcut în pragul cerdacului. Mâna ți-am întins-o mai sus, corpul era mai rigid și brațul mai flexibil, mai elegant, dar tu nu te-ai lăsat impresionat, mi-ai prins calm mâna și mi-ai dus-o la piept ca și cum ai fi vrut să-ți simt inima. Ai stat câteva clipe bune așa

și mie mi-au apărut din nou emoțiile și mă rugam să-mi săruți mâna, ceea ce ai și făcut în cele din urmă. Sărutarea a fost prelungită și eu stăteam atât de aproape de tine încât mi-ar fi fost foarte ușor să te sărut pe obraz. Mă îmbujorasem toată și tu mă priveai în ochi.

– Cea mai mare valoare din casa aceasta... ai început să spui și te-ai oprit, m-ai prins de bărbuță și mi-ai ridicat capul să-mi vezi și mai bine ochii. Nu mi-am ascuns privirea, așteptam să-ți termin propoziția începută, spunând „e tabloul acesta”, ca să pot să mă laud că l-am cunoscut pe autorul lui, pe pictorul care a stat o vreme, când eram mică, în casa noastră și să-ți prezint cu competență pictura lui. Făcusem istoria artelor la pensionul din Amboise, vizitasem multe muzee în Franța, mă pricepeam la pictură.

N-am avut însă ocazia să-ți arăt ce știu pentru ca tu ți-ai încheiat constatarea spunând „sunt ochii tăi”.

Doamne, deci pentru tine cea mai mare valoare din casa asta sunt ochii mei! M-am fâstâcit, mi-a venit să leșin, că mi se părea că nu mai aveam aer, m-am sprijinit de comodă și m-am privit în oglinda de cristal. Eram roșie la față și sânii îmi săltau parcă să spintece dantela bluzei.

Tu cine știe cum ai interpretat confruntarea mea cu oglinda, ai crezut că vreau să verific dacă într-adevăr ochii mei, nici verzi, nici albaștri, au vreo valoare.

– Da, da, cea mai mare valoare o au ochii tăi, ai mai repetat.

LIBRIS Dar eu îmi închisesem ochii strângând pleoapele ca și cum lumina ce pătrundea în cameră mă stânjenea. Când i-am deschis, te-am văzut în oglindă aproape lipit de spatele meu și dacă nu venea nana Vetuța să întrebe ce am vrea să mâncăm de dimineață, cred că mă întorceam și te sărutam.

– Ca de obicei, am răspuns eu fără să mă mai gândesc, supărată că servitoarea rupsesse vraja de care eram cuprinsă.

– Ca de obicei, ai spus și tu râzând pentru că habar n-aveai ce se mănâncă de obicei dimineața în casa noastră. De atunci mi-a plăcut râsul tău, de atunci mi-a venit ideea să fiu mereu în prejma ta când era ceva amuzant. Veselia ta este atât de molipsitoare. Asta a constatat și mama mai târziu. Când începi tu să râzi îi faci pe toți din jurul tău să râdă. Ai un dar de a evidenția situațiile hazlii și să povestești o situație banală cu umor.

Faptul că nană Vetuța a spus că ne aduce imediat ce-am cerut, deși habar nu avea ce obișnuiești tu să mănânci la micul dejun, că abia în dimineața aceea sosiseși, pentru tine a fost tare amuzant și continuai să râzi.

Eu am crezut că sunt datoare să-ți explic, printre hohotele de râs că ne va aduce o omletă, papară, cum zice nana, din cele mai proaspete ouă și zămățișe cu smântână. Ți-am mai spus că mie îmi place să iau din cuibare ouăle și, de asemenea, că eu supraveghez pregătirea zămățișei, adică a brânzei de vaci.

– Tot procesul tehnologic? ai întrebat tu cu o ironie pe care n-am perceput-o.

– O! „Proces tehnologic”? Eu nu auzisem asemenea cuvinte, dar nu m-am sfiit să-mi recunosc lacunele de vocabular, începusem să mă simt bine alături de tine, toate emoțiile dispăruseră, dar nu și sentimentul acela ciudat că nu numai eu sunt îndrăgostită de tine, ci și tu de mine.

Conversația noastră ți-o pot reproduce exact, am memorat și gesturile tale, gândurile mele de atunci, toată această primă „întâlnire” a noastră, secvență cu secvență, detaliu cu detaliu. Am surprins de exemplu curiozitatea cu care mă ascultai și cum îmi urmăreai mișcarea mâinilor mele, pentru că gesticulam mult, contrar indicațiilor primite la pension.

Eram în vervă, cred că nici unui musafir nu-i vorbisem atât de mult pentru că nici unul nu-mi dăduse atâta importanță. Auzisem pe unchiul meu cum te-a laudat, cum o asigura pe mama că numai tu poți să duci o treabă, ca cea pe care o doream noi, până la capăt. N-ai terminat studiile de inginerie, dar te pricepi să faci turbine, să faci electricitate din apă, să aduci pe conducte și apă și curent electric în casă. Mai aflasem că ești de o corectitudine ireproșabilă în folosirea banilor pe care ți-i încredințam. Unchiul și în privința asta i-a dat asigurări mamei că poate avea cea mai mare încredere în tine.

De obicei eu nu ascultam asemenea conversații, dar atunci, nu cu mult înainte de venirea ta, s-a întâmplat să iau parte la ele. Mama chiar m-a întrebat de câteva ori ce părere am. Și eu cu gândul că voi putea citi seara la lumina becurilor electrice, că pot aduce de la Viena radioul și patefonul